

اثربخشی زوج درمانی سیستمی-سازه گرا بر بخشش خیانت فرضی همسر در زنان متأهل شهر شیراز

تاریخ دریافت: ۹۷/۰۹/۱۵- تاریخ پذیرش: ۹۷/۱۰/۰۱

خلاصه

مقدمه

پژوهش حاضر با هدف اثربخشی زوج درمانی سیستمی-سازه گرا بر بخشش خیانت فرضی همسر در زنان متأهل شهر شیراز انجام شده است.

روش کار

جامعه پژوهش شامل کلیه زنان متأهل شهر شیراز در سال ۱۳۹۶-۱۳۹۵ که به کلینیک‌ها و مراکز مشاوره و خانواده شهر شیراز مراجعه کرده بودند. و برای تعیین حجم نمونه با استفاده از شیوه نمونه گیری در دسترس ۳۰ نفر انتخاب و به صورت تصادفی در دو گروه کنترل و آزمایش گمارده شدند (هر گروه ۱۵ نفر).

نتایج

نشان داد میانگین بخشش خیانت فرضی گروه آزمایش ($M=3/8$)، پس از تعدیل، بیشتر از میانگین گروه کنترل ($M=2/1$) بوده است. بنابراین زوج درمانی سیستمی-سازه گرا بر افزایش بخشش خیانت فرضی اثربخش بوده است ($p > 0/05$).

نتیجه گیری

نتایج نشان داده‌اند که استفاده از شاخص‌هایی چون بخشش، قدردانی و اعمال مهربانانه، هیجان‌های مثبت را در افراد (چه بیمار و چه عادی) افزایش می‌دهد.

کلمات کلیدی

زوج درمانی سیستمی-سازه گرا، بخشش خیانت فرضی همسر.

شاهدخت آزادی

۱- استادیار، گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد گچساران، گچساران، کهگیلویه و بویراحمد، ایران.

* گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد گچساران، گچساران، کهگیلویه و بویراحمد، ایران

Email: shahdokhtazadi@yahoo.com

مقدمه

خیانت زناشویی از جمله عواملی است که سلامت خانواده را با چالش مواجه کرده و مهمترین عامل تهدید کننده عملکرد، ثبات و تداوم روابط زناشویی است (۱). خیانت مساله‌ای تکان دهنده برای زوج‌ها، خانواده‌ها و پدیده‌ای رایج برای درمانگران ازدواج و خانواده است (۲).

خیانت به عنوان تخطی از تعهد در روابط عاطفی یا جنسی و یا هردو تعریف می‌گردد، که منجر به دور شدن از ارتباط بنیادی، بدون رضایت طرف مقابل است. اسمیت، گرین و پراتی^۱ دادند که خیانت زناشویی هم به عنوان علت و هم پیامد کیفیت زناشویی پایین، می‌باشد (۳).

خیانت زناشویی می‌تواند پیامدهای عاطفی شدیدی در زوجین ایجاد کند. روان‌درمانگران گزارش می‌کنند که همسرانی که به آن‌ها خیانت شده است، اغلب احساساتی مانند خشم، عزت نفس پایین، افسردگی و درماندگی را تجربه می‌کنند (۴).

خیانت با طلاق رابطه دارد و به نوبه خود ممکن است رفاه کودکان را تحت تاثیر قرار دهد. به علاوه، خیانت ممکن است منجر به مشکلات سلامت ناشی از بیماری‌های مقاربتی شود (۵).

در برابر خطا انگیزه‌های مختلفی می‌تواند وجود داشته باشد. انگیزه‌های پس از خطاکاری می‌توانند ویرانگر باشند و انتقام معمولاً نیرومندتر و تقریباً همیشه فریبده‌تر است. انسان‌ها تمایل دارند به صدمات و تجاوزات وارد شده از سوی دیگران با وارد آوردن آسیب و تجاوز مضاعف پاسخ دهند. از این گذشته، وقتی قربانی انتقام می‌گیرد، خطاکار اصلی اغلب انتقام را بزرگ‌تر از رنجش اصلی ادراک کرده و ممکن است مجدداً مقابله به مثل کند و از این رو چرخه معیوب کینه توزی تکرار می‌شود. افراد، راه‌حل‌های بالقوه متنوعی را برای مقابله با اثرات تباه کننده خطاهای بین فردی چاره اندیشی می‌کنند. بخشش مکانیزمی است که می‌تواند ماهیت حلقوی اجتناب و انتقام را مختل سازد؛ رویکردی که به موجب آن افراد واکنش

منفی طبیعی شان به فرد متجاوز را فرونشاند و به طور فزاینده‌ای برانگیخته می‌شوند تا در عوض به شیوه‌های مثبت واکنش نشان دهند (۶). بخشش فرایند آزادسازی روانی عاطفی است که در درون فرد رنجیده رخ می‌دهد و او را به گونه‌ای از عصبانیت، خشم و ترسی که احساس می‌کرده آزاد می‌کند تا دیگر میلی به انتقام نداشته باشد و از حق جبران عمل بگذرد. این فرآیند به کندی رخ می‌دهد و ضرورتاً به این معنا نیست که فرد خاطره‌های دردناک خود را فراموش کند (۷).

البته بخشودگی به معنای انکار، تبرئه، کوچک کردن یا فراموش کردن اشتباهات آن فرد نیست (۸). بخشش یک رفتار مثبت و قابل تحسین است که به درمان زخم‌های عاطفی و جبران خطا منجر می‌شود. بنابراین ثمره بخشش حفاظت از سلامت روحی و جسمی زوجین است. یک ازدواج شاد، رضایت بخش و موفق ازدواجی است که بخشش، صبر و درک متقابل همواره در آن جریان شود. بخشش به حفظ روابطی که برای ما ارزشمند است و از آن‌ها لذت می‌بریم، کمک می‌کند. بخشش رای مثبت به زندگی بهتر در زمان اکنون است. وقتی که ما از بخشیدن دیگران امتناع می‌کنیم، ترجیح می‌دهیم در زمان گذشته زندگی کنیم به جای اینکه گام‌هایی را برای بهبود وضعیت موجود برداریم (۹).

در همین راستا به نظر می‌رسد یکی از مداخلات روانشناختی که دارای تأثیرات قابل ملاحظه‌ای در بهبود رضایت زناشویی داشته باشد، زوج‌درمانی سیستمی - سازه‌گرا^۲ می‌باشد که در سال‌های اخیر مورد توجه محققان قرار گرفته است. این رویکرد یک مداخله درمانی تجربی و مبتنی بر رویکرد تلفیقی سیستمی - سازه‌گرا برای مطالعه علمی عوامل پویایی و فیزیولوژیک در ازدواج است (۱۰) و به شدت بر پردازش روابط بین فردی زوجین تمرکز دارد. هدف این مداخله‌ها تقویت درک زوج از خود در رابطه زناشویی است. در این رویکرد، درمانگر به فرآیندهای ناقص ارتباطی که دلیل شکایت‌های کنونی زوج‌ها هستند، توجه می‌کند. باور معمول

² -Couples Therapy System . constructivist

¹ -Schmidt, Green& Prouty

محرومت هیجانی) را در بین زوجین کاهش داده و روابط بین فردی و رضایت زناشویی را افزایش می‌دهد.

دوئل نشان داد که این درمان می‌تواند در افزایش شاخص‌های کیفیت رابطه مانند رابطه متقابل، نزدیکی رابطه، سازگاری زوجی و نیز رضایت زناشویی مؤثر باشد (۲۲).

رجبی و همکاران در پژوهشی تحت عنوان اثربخشی زوج درمانی سیستمی -سازه گرا بر رابطه متقابل زناشویی همسرهای آشفته نشان دادند که زوج درمانی سیستمی -سازه گرا می‌تواند رابطه متقابل را در همسرهای مراجعه کننده به مراکز مشاوره افزایش و آشفته‌گی آن‌ها را کاهش دهد (۲۳).

مسعودی نیا و همکاران در پژوهشی با عنوان اثربخشی زوج درمانی سیستمی سازه‌گرا بر افزایش رضایتمندی زناشویی - زنان مبتلا به سرطان سینه به این نتیجه رسیدند که آموزش زوج درمانی سیستمی سازه گرا به طور معناداری بر افزایش -رضایت زناشویی اثربخش بوده است (۲۴).

با توجه به مطالب فوق هدف پژوهش حاضر بررسی اثربخشی زوج درمانی سیستمی -سازه گرا بر بخشش خیانت فرضی همسر در زنان متأهل شهر شیراز بوده است.

روش کار

پژوهش حاضر از جمله پژوهش‌های کاربردی است که در آن از روش نیمه تجربی و از نوع پیش آزمون- پس آزمون با یک گروه آزمایش و گروه کنترل استفاده شد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه زنان متأهل شهر شیراز مراجعه کننده به کلینیک‌ها و مراکز مشاوره و خانواده شهر شیراز (سال ۱۳۹۶-۱۳۹۵) که بدین منظور ۳۰ نفر به شیوه غیر تصادفی و نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و به شیوه‌ی گمارش تصادفی در ۲ گروه آزمایش و کنترل جایگزین شدند. (هر گروه ۱۵ نفر).

ملاک‌های ورود به پژوهش، شرایط حداقل ۳ سال از ازدواج گذشته باشد، داشتن تحصیلات حداقل سیکل، داشتن سلامت روحی و روانی و فاقد هرگونه اختلال روانی یا سوء مصرف مواد که در نهایت با اخذ رضایت آگاهانه و اطلاع از روند پژوهش این مطالعه انجام شد.

این است که زوج‌هایی که سازگاری بیشتری با رابطه زناشویی‌شان دارند، می‌توانند تعارضات بین فردی را از یک دیدگاه مشترک پردازش کنند و در موقع پردازش رابطه‌شان، از "ما" استفاده کنند. این نوع جهت‌گیری در رابطه هویت زوجی در شیوه احساس و رفتار آن‌ها نمود پیدا می‌کند (۱۱) و موجب بهبود کارکرد آن‌ها می‌شود. پژوهش‌های موجود در حوزه تأثیرگذاری رویکرد سیستمی -سازه گرا نشان می‌دهد که این درمان می‌تواند بسیاری از جنبه‌های زندگی زناشویی را تحت تأثیر قرار دهد و موجب افزایش پردازش بین فردی و نزدیکی رابطه در زوج‌ها شود (۱۲).

از طرفی عموم محققان اذعان دارند که هر چند عشق روماتیک می‌تواند کشش متقابل شدیدی بین زن و مرد جوان به وجود آورد، ولی این عشق معمولاً از عمر چندانی برخوردار نیست و زمانی که شور اولیه آن از بین برود می‌توان انتظار داشت که رابطه زناشویی نیز که براساس چنین عشقی استوار گردیده است، متزلزل شده و از هم بپاشد (۱۳). خیانت، عبور فرد از مرز رابطه زناشویی با برقراری صمیمیت فیزیکی یا عاطفی با فردی خارج از حیطه زناشویی است (۱۴). بخشش به عنوان یک مداخله مؤثر برای مشکلاتی از قبیل خشم و افسردگی، مسائل و مشکلات در ارتباط با خانواده اصلی، آسیب‌های جنسی، اختلالات شخصیت، احساس گناه، طلاق و خیانت به کار می‌رود. بخشش اشاره به صرفه نظر کردن از خشم و رنجش نسبت به فرد خاطی دارد. کاهش احساسات منفی و افزایش احساسات مثبت مهم‌ترین جنبه‌های بخشش است که بیشتر مورد توافق قرار گرفته است (۱۶).

نتایج پژوهش موسوی و همکاران (۲۰۰۶) نشان می‌دهند که زوج درمانی سیستمی رفتاری بر کاهش افسردگی و افزایش رضایت زناشویی زنان مبتلا به اختلال افسردمخوبی مؤثر می‌باشد (۱۷).

نتایج مطالعات بیدادیان و همکاران (۱۸)، یوسفی و همکاران (۱۹)، ذوالفقاری و همکاران (۲۰)، رجبی و همکاران (۲۰۱۴) (۲۱) نیز حاکی از آن است که زوج درمانی سیستمی -سازه گرا، طحاره‌های ناسازگار (به خصوص

ابزارهای پژوهش

مقیاس ۱۵ سؤالی بخشش خیانت همسر: پرسشنامه بخشش توسط Heim, Olszewski, Flock, Loiacono, Rye و Madia (۲۰۰۱) ساخته شده است که از ۱۵ گویه و ۲ خرده مقیاس فقدان احساس منفی (۱۰ سوال) و وجود احساس مثبت (۵ سوال) تشکیل شده است که به منظور سنجش بخشش در افراد بکار می‌رود.

این مقیاس از ۱۵ پرسش پنج گزینه‌ای لیکرتی (کاملاً موافق تا کاملاً مخالف) تشکیل، برای سنجش بخشش نسبت به فرد خاطی طراحی شده است. تحلیل عاملی، دو عامل را نشان داده است؛ یک عامل ماده‌هایی را در برمی‌گیرد که بیانگر نبود افکار، احساسات و رفتار منفی درباره فرد خاطی است (نبرد منفی)؛ عامل دیگر، بیانگر وجود افکار، احساسات و رفتار مثبت درباره فرد خاطی است (وجود مثبت). بنابراین، مقیاس حاضر هم پاسخ‌های منفی و هم پاسخ‌های مثبت را می‌سنجد. پرسش‌ها بین ۱ تا ۵ نمره‌گذاری می‌شود. نمره‌های بالا بیانگر بخشش و نمره‌های پایین نشانه عدم بخشش است. این مقیاس در سال ۱۹۹۸ برای سنجش واکنش زنان نسبت به بدی که در رابطه عاشقانه خود دیده بودند، ساخته شد؛ اما بعدها پرسش‌های آن به گونه‌ای تغییر پیدا کرد که همه افراد و هر نوع بدی را در برگیرد. بین این مقیاس و مقیاس بخشش انرایت، همبستگی مثبت به دست آمده و بین این مقیاس و مقیاس‌های دینداری، سلامت معنوی، امید و اشتیاق اجتماعی، همبستگی مثبت و مقیاس‌های صفت خشم و حالت خشم همبستگی منفی به دست آمده است ($N=287, p<0.001$) اعتبار آلفای کرونباخ آن نیز ۰/۸۷ گزارش شده است. در پژوهش حاضر، پس از ترجمه پرسش‌نامه، بررسی روایی محتوا و مطابقت آن با نسخه اصلی، اعتبار آلفای کرونباخ آن بر روی نمونه تحقیق ۰/۸۶ به دست آمد.

پروتکل درمانی

خلاصه صورت جلسه‌های زوج‌درمانی سیستمی-سازه‌گرا

جلسه اول: معرفی، بیان قوانین جلسات، معرفی رویکرد سیستمی-سازه‌گرا در جلسه اول درمانگر آزمودنی‌ها را از

برخی از یافته‌های تجربی زوج‌درمانی سیستمی-سازه‌گرا و نحوه‌ی استفاده از این یافته‌ها آگاه می‌کند.

جلسه دوم: بررسی تعارض در حوزه‌های مختلف و شناخت ماهیت مشکل آزمودنی‌ها در این جلسه تشویق می‌شوند تا تعارض در حوزه‌های مختلف زندگی زناشویی را مشخص کنند.

جلسه سوم: یاددهی فن گوش‌سپاری زناشویی در این جلسه به آزمودنی‌ها آموزش داده می‌شود به طور کامل به طرف مقابل گوش سپارند و صحبت‌های او را درک کنند و نه اینکه هنگام گوش دادن در فکر پاسخ دادن باشند.

جلسه چهارم: بحث در مورد مضرات اجتناب از موضوع و اجرای ابزارها در این جلسه آزمودنی‌ها تشویق می‌شوند بر حوزه‌هایی تمرکز کنند که علیرغم تعارض در آنها از صحبت کردن در موردشان طفره می‌روند.

جلسه پنجم: تغییر جهت‌گیری آزمودنی‌ها از انتقاد و شکایت به سوی مشارکت فعال و رسیدن به رابطه ایده آل در این جلسه از آزمودنی‌ها خواسته می‌شود تا با طور فردی لیستی از ویژگی‌هایی که برای "رابطه ایده آل" آرزو می‌کنند را تهیه کنند. هدف از این تمرین این است که تمرکز آزمودنی‌ها را از شکایت، انتقاد به سوی یک حالت مشارکتی فعالتر تغییر کند.

جلسه ششم: اجرای فن فکر کردن و صحبت کردن در جایگاه شخص سوم (TSTP) در این جلسه تکنیک تفکر و صحبت در قالب شخص سوم مورد استفاده قرار می‌گیرد. در این فن به همسران یاد داده می‌شود تعامل مشکل ساز با یکدیگر را در رابطه با درمانگر مورد بحث قرار دهند، در حالی که هم به خودشان و هم به همسرشان به عنوان سوم شخص اشاره دارند. جلسه هفتم: ادامه اجرای فن فکر کردن و صحبت کردن در جایگاه شخص سوم (TSTP) در این جلسه باز هم در مورد مشکلات موجود در رابطه تکنیک تفکر و صحبت در قالب شخص سوم مورد استفاده قرار می‌گیرد.

جلسه هشتم: اجرای فن شریک درونی (IPT) اتخاذ دیدگاه(برای زن در این جلسه با زنان به گونه‌ای صحبت می‌شود که گویی شوهر است. این فرآیند موجب می‌شود که

جلسه هفتم: ادامه اجرای فن فکر کردن و صحبت کردن در جایگاه شخص سوم (TSTP) در این جلسه باز هم در مورد مشکلات موجود در رابطه تکنیک تفکر و صحبت در قالب شخص سوم مورد استفاده قرار می‌گیرد.

جلسه هشتم: اجرای فن شریک درونی (IPT) (اتخاذ دیدگاه) برای زن در این جلسه با زنان به گونه‌ای صحبت می‌شود که گویی شوهر است. این فرآیند موجب می‌شود طرفی که در حال مصاحبه است، احساس کند که طرف دیگر است. جلسه نهم: جمع‌بندی نهایی، اجرای مجدد آزمون، تقدیر و تشکر از آزمودنی‌ها و پایان دادن به درمان. در تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش تحلیل کوواریانس چند متغیری و تک متغیری استفاده شد.

نتایج

جهت بررسی نرمال بودن توزیع متغیر وابسته (بخشش خیانت فرضی) در نمونه مورد پژوهش از آزمون کلموگروف-اسمرینف یک طرفه، استفاده شد. نتایج این تحلیل در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱- نتایج آزمون کالموگروف-اسمرینف جهت بررسی نرمال بودن توزیع بخشش خیانت فرضی

متغیر	Z کالموگروف-اسمرینف	سطح معناداری
پیش آزمون بخشش خیانت فرضی	۰/۴۷	۰/۸۷
پس آزمون بخشش خیانت فرضی	۰/۵۶	۰/۷۵

جهت بررسی همگن بودن واریانس‌های بخشش خیانت فرضی در دو گروه آزمایش و کنترل، از آزمون برابری خطای واریانس لوین، استفاده شد. نتایج این تحلیل در جدول ۲ ارائه گردیده شده است.

با توجه به اینکه سطح معناداری آزمون کالموگروف-اسمرینف که در متغیر بخشش خیانت فرضی بیشتر از $(p > 0/05)$ می‌باشد. لذا با ۹۵٪ اطمینان می‌توان قضاوت کرد که توزیع نمرات متغیر مورد بررسی نرمال می‌باشد.

جدول ۲- نتایج آزمون لوین جهت بررسی همگنی واریانس‌های بخشش خیانت فرضی

مقدار F	Df1	Df2	سطح معناداری
۱/۶	۱	۳۸	۰/۰۶

جهت تعیین این که رابطه متغیر وابسته و متغیر کمکی (نمره پیش آزمون) برای هر گروه یکسان است، از آزمون همگنی رگرسیون، استفاده شد. نتایج بررسی این مفروضه در جدول ۳ ارائه شده است.

با توجه به یافته‌های جدول (۲)، سطح معناداری به دست آمده بیشتر $(p > 0/05)$ می‌باشد، بنابراین آزمون لوین معنادار نبوده است و بنابراین همگنی واریانس‌ها در هر دو گروه تأیید می‌شود.

طرفی که در حال مصاحبه است، احساس کند که طرف دیگر است.

جلسه نهم: جمع‌بندی نهایی، اجرای مجدد آزمون، تقدیر و تشکر از آزمودنی‌ها و پایان دادن به درمان.

جلسه پنجم: تغییر جهت گیری آزمودنی‌ها از انتقاد و شکایت به سوی مشارکت فعال و رسیدن به رابطه ایده آل در این جلسه از آزمودنی‌ها خواسته می‌شود تا با طور فردی لیستی از ویژگی‌هایی که برای "رابطه ایده آل" آرزو می‌کنند را تهیه کنند. هدف از این تمرین این است که تمرکز آزمودنی‌ها را از شکایت، انتقاد به سوی یک حالت مشارکتی فعالتر تغییر کند. جلسه ششم: اجرای فن فکر کردن و صحبت کردن در جایگاه شخص سوم (TSTP) در این جلسه تکنیک تفکر و صحبت در قالب شخص سوم مورد استفاده قرار می‌گیرد. در این فن به همسران یاد داده می‌شود تعامل مشکلساز با یکدیگر را در رابطه با درمانگر مورد بحث قرار دهند، در حالی که هم به خودشان و هم به همسرشان به عنوان سوم شخص اشاره دارند.

جدول ۳- نتایج آزمون همگنی رگرسیون در متغیر «بخشش خیانت فرضی»

متغیر	منبع	مجموع مجزورات	Df	میانگین مجزورات	F	سطح معناداری
بخشش	گروه	۰/۲۴	۱	۰/۲۴	۶/۴	۰/۰۲
خیانت	نمره پیش آزمون	۲/۲	۱	۲/۲	۵۸/۱	۰/۰۰۱
فرضی	پیش آزمون X گروه	۰/۱۲	۱	۰/۱۲	۳/۲	۰/۰۸

با توجه به نتایج جدول ۳، مفروضه همگنی رگرسیون در اثر تعاملی گروه و نمره پیش آزمون ($p=۰/۰۸$) و ($p=۳/۲$) محقق شده است.

اثر اصلی معنادار است ($p > ۰/۰۵$) و ($F=۷/۳$). از این رو فرضیه پژوهش تأیید می‌شود و می‌توان گفت که زوج‌درمانی سیستمی سازه گرا بر افزایش بخشش خیانت فرضی زنان اثر معناداری دارد (جدول ۴).

جدول ۴- نتایج آزمون تحلیل کوواریانس تک متغیره (ANCOVA) نمرات پس آزمون «بخشش خیانت فرضی»

منبع	مجموع مجزورات	Df	میانگین مجزورات	F	سطح معناداری	Eta2
پیش آزمون	۲۲/۶	۱	۲۲/۶	۵۴/۱	۰/۰۰۱	۰/۹۳
اثر اصلی	۲۹/۹	۱	۲۹/۹	۷/۳	۰/۰۱	۰/۱۷
خطای باقیمانده	۱۴/۱	۳۶	۱۴/۱	-	-	-

میزان تفاوت نمرات گروه آزمایش و کنترل تا اندازه تأثیر گروه درمانی برابر با ($Eta2=۰/۱۷$) می‌باشد؛ یعنی ۵۱٪ واریانس با توجه به نتایج جدول ۵ نشان داده شده است که میانگین بخشش خیانت فرضی گروه آزمایش ($M=۳/۸$)، پس از تعدیل، بیشتر از میانگین گروه کنترل ($M=۲/۱$) بوده است که خود نشان دهنده تأثیر زوج‌درمانی سیستمی - سازه گرا بر افزایش بخشش خیانت فرضی زنان می‌باشد (جدول ۵).

نمرات کل باقی مانده متأثر از زوج‌درمانی سیستمی-سازه گرا است.

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که زوج‌درمانی سیستمی-سازه گرا بر افزایش بخشش خیانت زنان متأهل شهر شیراز اثربخش بوده است ($p < ۰/۰۵$)، و ۱۷٪ از واریانس بخشش خیانت را تبیین می‌کنند که بیانگر این است که زوج‌درمانی سیستمی -سازه گرا می‌تواند به عنوان یک مداخله در افزایش بخشش خیانت زنان متأهل مورد استفاده قرار می‌گیرد.

در بررسی فرضیه پژوهش مبنی بر «زوج‌درمانی سیستمی -سازه -گرا بر افزایش میزان بخشش خیانت زنان» تأثیر معناداری دارد، یافته‌ها نشان داد که زوج‌درمانی سیستمی -سازه گرا باعث افزایش میزان بخشش خیانت فرضی در زوجین گروه آزمایش در مقایسه با گروه کنترل شده است. نتایج این پژوهش با یافته‌های تحقیقات نتایج پژوهش موسوی و همکاران (۲۰۰۶)، بیدادیان و همکاران (۲۰۱۱)، یوسفی و همکاران (۲۰۱۰)، ذوالفقاری و همکاران (۲۰۱۰)، رجیبی و همکاران (۲۰۱۴)، دوئل (۲۰۱۰)، رجیبی و همکاران (۱۳۹۴)، مسعودی نیا و همکاران (۱۳۹۶) همسو است.

پژوهش‌ها نشان داده‌اند که استفاده از شاخص‌های چون بخشش، قدردانی و اعمال مهربانانه، هیجان‌های مثبت را در افراد (چه

جدول ۵- میانگین نمرات تعدیل شده پس آزمون بخشش خیانت فرضی

گروه	M	SD
آزمایش	۳/۸	۰/۰۴
کنترل	۲/۱	۰/۰۴

بحث و نتیجه گیری

خیانت زناشویی از جمله عواملی است که سلامت خانواده را با چالش مواجه کرده و مهمترین عامل تهدید کننده عملکرد، ثبات و تداوم روابط زناشویی است (۱). خیانت مساله‌ای تکان دهنده برای زوج‌ها، خانواده‌ها و پدیده‌ای رایج برای درمانگران ازدواج و خانواده است (۲). لذا مطالعه حاضر به پژوهش در این زمینه پرداخته است.

رویکرد پذیرش و تعهد می‌تواند موجب افزایش گذشت و روابط صمیمانه ناشی از خیانت همسر گردد (۲۸).

بر اساس تبیین یافته‌های پژوهش می‌توان گفت که آگاهی دهی زوجین با اجرای فن شریک درونی (IPT) از رویکرد زوج‌درمانی سیستمی-سازه گرا در مورد مسائل افزایش میزان بخشودگی خیانت زناشویی می‌تواند زمینه‌ساز بخشش در روابط بین زنان آسیب دیده از بی‌وفایی و خیانت‌های زناشویی شود. ذکر این نکته ضروری است که فرایند بخشش با سیری بسیار آهسته و مداوم، در طول رابطه زناشویی شکل می‌گیرد. اعضای گروهی که در معرض انواع رویکردهای درمانی قرار می‌گیرند فرامی‌گیرند که در زندگی انسان آسیب‌های روانی نه هیچ وقت کاملاً محو یا خوب می‌شوند و نه عواطف مثبت‌تر به طور معجزه آسایی جای آن‌ها را می‌گیرند. در نتیجه بخشش، احساسات مثبت جانشین احساسات منفی نمی‌شود، بلکه با آن‌ها همزیستی اختیار می‌کند.

آن‌ها آموختند برای کنترل رنج روحی و شفای خود، می‌توانند به طور یک طرفه دست از سر همسر عهد شکن خود بردارند و او را به امان خدا رها کنند و با بخشیدن، احساس شادمانی و سلامت روانی و جسمی را تجربه کرده و از نقش قربانی بودن رها گردند. به قول آدلر اگرچه انسان کاملاً به سرنوشت خویش مسلط نیست و نمی‌تواند به طور صد در صد رویدادها را کنترل کند، در عین حال می‌تواند با توجه به وضعیت موجود موقعیتی را انتخاب کند که با وضعیت سازگارتر است (۲۷).

در یک نتیجه‌گیری نهایی می‌توان گفت که با توجه به مؤثر بودن زوج‌درمانی سیستمی-سازه گرا بر افزایش بخشش خیانت زنان، پیشنهاد می‌شود که در مراکز مشاوره و مددکاری با برگزاری کارگاه‌ها و مراکز آموزشی، و حتی در دادگاه‌های خانواده، مشاوران و روانشناسان محترم از این رویکرد در جهت افزایش رضایت‌مندی و بخشش و افزایش وفاداری زنان برای رفع تعارضات زناشویی استفاده کنند تا بتوان از هم پاشیدگی و طلاق در این خانواده‌ها که به عنوان معضلی در کشور ما در حال رشد است جلوگیری شود.

بیمار و چه عادی) افزایش می‌دهد. روان‌شناسی مثبت را در افراد (چه بیمار و چه عادی) افزایش می‌دهد. روان‌شناسی مثبت بر اهمیت بخشش به عنوان توانمندی انسان و ابعاد مثبت رفتار انسان در رابطه با بخشش تأکید کرده‌اند. از دیدگاه درمانی بخشش هنگامی رخ می‌دهد که شخصی که خطا در حق او صورت گرفته از روی میل، نگرش‌ها، افکار و رفتارهای منفی نسبت به فرد خطاکار را متوقف کند و احساس، افکار و رفتارهایی مثبت‌تر را جایگزین آنها نماید (۲۵). زوج‌درمانی سیستمی-سازه گرا برای تفکر و پرداختن به بر هم کنش بسیاری از متغیرهای درون فردی، بین فردی و بافتی که بر یک ازدواج تأثیر می‌گذارند، شیوه‌ای ارائه می‌کند و موجب ایجاد زوج‌درمانی می‌شود که بیش‌تر پیچیدگی‌های یک ازدواج را مورد بررسی قرار می‌دهد (۲۶). در جلسات درمان تعدادی فنون درمانی مورد استفاده قرار می‌گیرد که هر کدام در جهت افزایش بینش طرفین نسبت به خود، یکدیگر و رابطه و به طور کلی تسریع پردازش بین فردی عمل می‌کنند، به این طریق که پردازش همسر از موقعیت‌ها را آرام‌تر می‌کنند، با تمایلات خود محورانه برای در نظر گرفتن رابطه فقط بر حسب منافع شخصی مقابله می‌کنند و از زوجها می‌خواهند تا دیدگاه همسر خود را در نظر بگیرند و درک کنند که رفتارها و واکنش‌های آنها چگونه تحت تأثیر پویای رابطه قرار می‌گیرد (۱۲).

گوردن^۱ (۲۰۰۴) به بررسی تأثیر بخشش، بر بهبود روابط زناشویی ۶ زوجی که خیانت را تجربه کرده بودند پرداخت. نتایج نشان داد که زوجها به طور معنی‌داری سطح بالایی از بخشش را در ارتباط با خیانت همسرانشان نشان دادند (۲۷).

در ارتباط بخشش خیانت فرضی هنرپروران (۱۳۹۳) در تحقیق خود با عنوان «بررسی اثربخشی رویکرد پذیرش و تعهد بر بخشش و سازگاری زناشویی زنان آسیب دیده از خیانت همسر» هماهنگ است. رویکرد درمانی پذیرش و تعهد (ACT)^۲ یک رویکرد درمانی جدید بوده و از فرآیند پذیرش، تمرکز ذهنی، تعهد و فرآیندهای تغییر رفتار به منظور ایجاد انعطاف‌پذیری روانی استفاده می‌کند برای درمان زنان آسیب دیده از خیانت

^۱ - Gordon

^۲ - Acceptance and commitment therapy (ACT)

References

1. Mark KP, Janssen E, Milhausen RR. Infidelity in heterosexual couples: demographic, interpersonal, and personality-related predictors of extradyadic sex, *Archives of Sexual Behavior*, 2011, 40-5, pp. 971-82.
2. Atkins, D. C. , Jacobson, N. S. , & Baucom, D. H, Understanding infidelity: Correlates in a national random sample, *Journal of Family Psychology*, 2001,15, pp.735-749.
3. Fife, S. T., Weeks, G. R., & Stellberg-Filbert, J, Facilitating forgiveness in the treatment of infidelity: An interpersonal model, *Journal of Family Therapy*, 2013, 35-4, pp. 343-367.
4. Schmidt, A. E., Green, M. S., & Prouty, A. M. (2015). Effects of parental infidelity and inter-parental conflict on relational ethics between adult children and parents: a contextual perspective, *Journal of Family Therapy*, 2015, 32-5, pp. 46-65.
5. Oppenheimer, M, Recovering from an extramarital relationship from a Non- systemic approach, *American journal of psychiatry*, 2014, 61-2, pp. 181-190.
6. Adamopoulou E, New facts on infidelity. *Economics Letters*, 2013,121-3, pp. 458-462.
7. Lavaf Pournouri, Farshad and Zahrakar, Kianoush; Azhehoush Fotideh, Zahra; School of Psychology, 2014;2:170-185.
8. Parsafir, Sara and Namdari, Kouros, Hashemi, Seyyed Esmaeel and Mehrabi, Hossein Ali; *Quarterly Journal of Counseling and Psychotherapy*, Fall 2013, No. 23.
9. Tuck, I., Anderson, L, Forgiveness, flourishing, and resilience: The influences of expressions of spirituality on mental health recovery, *Mental Health Nurse*, 2014, 35, pp. 277-82
10. Nasiri, Sara and Amin Sorkhi, Marzieh; Habibi, Roghieh; Article for the conference, 1395.
11. Reid, D. W., Doell, F., Dalton, J., & Ahmad, S, Systemic Constructivist Couple Therapy (SCCT): Description of approach, theoretical advances, and published longitudinal evidence, *Psychotherapy Theory, Research, Practice, Training*, 2008, 45, 4, pp. 477-490.
12. Ahmad, S, Enhancing the quality of South Asian Marriages through Systemic-Constructivist Couple Therapy (SCCT): Investigating the role of Couple Identity in Marital Satisfaction. dissertation submitted for Doctorate in Clinical Psychology, York University, Toronto, Canada, 2012.
13. Rajabi, G. R; Nvbndgany rare, Z., our God, A., vBulletin countryside, M. (2014). Couple Therapy System - Saz-hgra the close relationship and interpersonal process in the troubled couples, *Methods and psychological models*, 2014, 3 -20, pp. 105-128. (in Persian)
14. Bostan Najafi, Islam and Family Sociology, Qom, Department of Higher Education and University. 15. Drigotas, S. M., Saftson, C. A. and Gentilia, T, 'An Investment Model Prediction Of Dating Infidelity', *Journal of Personality and social Psychology*, 1999, Vol. 77, No, 3, pp. 509-524.
16. Rye M S, Loiacono D M, Folck C D, Olszewski B T, Heim T A, Madia B P, Evaluation of the psychometric properties of two forgiveness scales, *Current Psychology*, 2001, 203, pp. 260-277.
17. Mousavi, M., Mohammad Khani, B., Mousavi, A. S, Hussein, F., Delaware, A, The effectiveness of systemic therapy - treatment on depression and marital satisfaction depressed women, *New Cognitive Science*, 2006, 8 -2, pp. 12-20. (in Persian)
18. Bidadian, M., Bahramzadeh, H., & Poursharifi, H, Obesity and quality of life: The role of early maladaptive schemas, *Social and Behavioral Sciences*, 2011, 30, pp. 993 – 998
19. Yusefi, R.; Abedin, A. R., Tirgi, A., Fathabadi, G, Trhvarh-Ha model-based intervention effectiveness in improving marital satisfaction, *Journal of Clinical Psychology*, 2010, 2 (3, row 7). (in Persian)
20. Zolfaghari, M.; Fatehizadeh, M.; Abedi, Mohammad, R, The relationship between early maladaptive schemas with dimensions of marital intimacy, *JOURNAL OF FAMILY RESEARCH*, 2008, 3 -4, pp. 247- 261. (in Persian)
21. Rajabi, G. R; Nvbndgany rare, Z., our God, A., vBulletin countryside, M, Couple Therapy System - Saz-hgra the close relationship and interpersonal process in the troubled couples, *Methods and psychological models*, 2014, 3 -20, pp.105-128. (in Persian)
22. Doell. F. k, Enhancing couples' communication through Systemic- Constructivist Couple Therapy: The relationship between marital listening and relationship quality, Dissertation submitted for Doctorate in philosophy, York University. Canada, 2010.
- 23- Rajabi, Gholamreza and Naderi Nobaghani, Zahra; Abbas Amanollahi; *Quarterly Journal of Family Counseling and Psychotherapy*, Fall 1394, No. 3, pp. 1-21.
24. Masoudi Sani, Raheleh and Paknia, Nasim, Doroodian, Farzaneh; *Women and Family Studies*, 1396, No. 36, pp. 55-69.
25. Shirin Kar, Venus and Namdari, Cyrus; Jamilian, Hamid Reza; Abedi, Ahmad; *Journal of Clinical Psychology*, 2011, No. 6
26. Fergus, K.D., & Reid, D.W, The couple's mutual identity: A systemic constructivist approach to the integration of persons and systems, *Journal of Psychotherapy Integration*, 2001, 11, pp. 385-410

27. Gordon, K.C. (2004). An integrative intervention for promoting recovery from extramarital affairs. *Journal of Marital and Family Therapy*, 30(2): 213-31.
28. Honar-e-Parvaran, Nazanin; *Women and Society Quarterly Journal*, 2014; 5, No. 2.

*Original Article***The Effectiveness of Systemic-Structural Couple Therapy on Forgiving Spousal Infidelity in Married Women in Shiraz**

Received: 06/12/2018 - Accepted: 22/11/2018

Shahdokht Azadi

Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Islamic Azad University, Gachsaran Branch, Gachsaran, Kohgiluyeh and Boyerahmad, Iran.

* Department of Educational Sciences, Islamic Azad University, Gachsaran Branch, Gachsaran, Kohgiluyeh and Boyerahmad, Iran.

Email:

shahdokhtazadi@yahoo.com

Abstract

Introduction: The present study was conducted with the aim of the effectiveness of systemic-constructivist paternal therapy on the forgiveness of hypocritical betrothed wife in married women in Shiraz.

Methods: The study population consisted of all married women in Shiraz during the years 1396-1395 who referred to clinics and counseling centers of Shiraz. To determine the sample size, 30 subjects were selected using the available sampling method and randomly assigned into two groups of control and experiment (each group was 15).

Results: The mean forgiveness of the hypothesized betrayal of the experimental group ($M = 3.8$), after adjustment, was higher than the mean of the control group ($M = 2.1$). Therefore systemic-structuralist paternalistic therapy has been effective in increasing the forgiveness of hypothetical betrayal ($P < 0.05$).

Discussion and Conclusion: The results have shown that the use of indicators such as forgiveness, appreciation and affectionate actions increases the positive emotions in individuals (both patient and normal).

Key words: Systemic-structuralist paternity therapy, Forgiveness, infidelity